

Diplomová práce: Komunikace s rodiči z pohledu začínajícího učitele

Učitelství pro 1. stupeň ZŠ

Vedoucí práce: PhDr. Ida Viktorová, Ph.D.

Předkládaná diplomová práce se zaměřuje na začínajícího učitele, zejména pak jeho komunikaci s rodiči žáků. V úvodu autorka upozorňuje na problematiku připravenosti začínajících pedagogů v komunikaci s rodiči a možnou pocíťovanou nejistotu v této oblasti, spojenou s nástupem do praxe (s. 9). I tato osobní zkušenost ji pravděpodobně vedla k zájmu, více tuto oblast prozkoumat.

Cílem empirické části práce je zjistit, co prožívají začínající učitelé po nástupu do praxe (s. 9), prozkoumat, jak vnímají začínající učitelé komunikaci s rodiči, kde vidí slabiny a kde naopak cítí jistotu (s. 45).

Práce je rozdělena na teoretickou a empirickou část.

V teoretické části autorka představuje osobu začínajícího učitele a související témata na základě studia odborné literatury. Čerpá téměř výhradně z tuzemských zdrojů, což je ve vztahu k orientaci tématu na české školství a přípravu pedagogů vhodné (přestože jako případný podnět pro úvahy by mohla být zahraniční zkušenost inspirativní). V první kapitole je představena role a pozice začínajícího učitele. Jsou zde naznačena zajímavá témata, která by si zasloužila více rozpracovat. Krátké kapitoly slouží spíše jako úvody k široké paletě témat, hlubší rozpracování zde chybí (pravděpodobně i z důvodu celkového rozsahu práce). V kapitolách 2 a 3 se autorka již dostává k tématu vztahů rodiny a školy. Je zde vybrán vždy jeden konkrétní model a ten je rozpracován. Kapitola 3.2 je pojata spíše formou „příručkových“ doporučení a možná by našla vhodnější místo v jiné části práce nebo ji například rozpracovat v konfrontaci s praktickými zkušenostmi. Za nejzdařilejší považuji kapitolu 4, která přímo oslovuje téma komunikace s rodiči. Na s. 29-40 je předložena „klasifikace“ možných způsobů komunikace učitele (potažmo školy jako instituce) s rodiči, neopomenutu jsou i nové a elektronické formy komunikace. Autorka práce prokázala schopnost zpracovat témata z odborné literatury a řádně na ni odkazovat. Nabízela by se i možnost více teoreticky probádat roli učitele a rodiče v otázkách jejich vzájemné interakce jakožto dvou lidí ve vzájemné komunikaci. Toto by mohlo pomoci i autorce samotné více probádat podstatu této interakce a přenést podstatu zvládnání i do intrapsychické roviny.

Empirickou část práce naplňuje kvalitativně orientovaný výzkum. Za zdařilou považuji formulaci výzkumných otázek na s. 45 (u otázky č. 2 by byla vhodnější otevřená otázka). Studie je tvořena dvěma částmi - případovou studií autorky samotné a třemi rozhovory se začínajícími učitelkami. Přestože z výzkumného hlediska nepovažuji za nejšťastnější užívat svůj vlastní příběh jako výzkumný materiál, u takto prakticky orientovaného výzkumu to lze pochopit. V tomto ohledu nutno ocenit, že autorka svou zkušenost interpretovala na základě detailních záznamů a deníku o kontaktech s rodiči žáků. Výsledky jsou kategorizovány a proloženy doporučeními do praxe (ke které autorka výsledky celé práce směřuje). Bylo by zajímavé dát výstupům z rozhovorů stejnou strukturu jako u případové studie a umožnit přesnější srovnání. Velmi pěkné jsou konkrétní citace z rozhovorů. Je škoda, že v diskuzi nejsou přímo zodpovězeny výzkumné otázky, ale výstupy jsou formulovány v obecnějších kategoriích.

Celkově je struktura práce srozumitelná a záměr autorky je zřejmý. Formálně práce splňuje nároky na ni kladené. Text teoretické části by mohlo být kompaktnější, detailnější, s užším zaměřením. Místy v textu docházelo k nejasnostem v užití pojmů „komunikace“ (ve smyslu schopnosti verbálního projevu) a „komunikace s rodiči“. Autorka výstup celé práce směřuje více prakticky než výzkumně a v tomto duchu považuji práci za zdařilou. Diplomovou práci Moniky Haškové doporučuji k obhajobě.

Otázky k obhajobě:

- 1) Zodpovězte prosím závěr k 3. výzkumné otázce: V jaké oblasti komunikace s rodiči prožívá začínající učitel největší obavy a kde si je naopak jistý? (s. 45) Jaké proměnné hrají roli v této ne/jistotě?
- 2) Jak vnímáte roli samotného žáka v komunikaci začínajícího učitele s rodiči? Jaký vliv může mít žák jako „dvojitý agent“?
- 3) Na s. 16 píšete, že začínající učitel „*má nepříjemný pocit, že ve škole potřebuje něco jiného, než se učil na vysoké škole*“. Dává Vaše práce odpovědi na to, co „jiného“ to je, případně, co s tím?

Barbora Pánková

Praha 9. 5. 2020